

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum fornicatio simplex sit peccatum mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

uxor est uxor ad omnem actum, ex quo potest sequi generatio. Ex quo non dat tantam latitudinem in huiusmodi actibus, quatuor unus sit principalis. Vel dicendo quod isti modi sunt accidē taliter prae naturalis, quia non contrariantur fini. Et propterea sunt uenialia tantum peccata, si sine necessitate fiant. Nec mu

ria. Sed quoniam peccatum hoc luxuriam sed ex parte affectus interioris se tenet obstat doctrinae praesentis, quae de peccatis rioris, & circumstantiarum ipsius actus tractat. Et per hoc patet solutio omnium

in iustitia omnino per accidens se habet ad luxuriam: ostenditur enim luxuria grauior, quae intantum concupiscentiam sequitur, quod etiam in iniustitiam ducit.

AD TERTIUM Dicendum, quod mulier uouens continentiam, quoddam spirituale matrimonium facit cum Deo, & sacrilegium quod committitur in uoluntate talis mulieris, est quoddam adulterium spirituale. Et similiter alii modi sacrilegij reducuntur ad alias species luxuriae.

AD QUARTUM dicendum, quod peccatum coniugati cum sua uxore non est secundum indebitam materiam, sed secundum alias circumstantias, quae non constituit speciem moralis actus, ut dicitur.

AD QUINTUM dicendum, quod sicut glo. dicit ibidem, immunditia potest

nitur pro luxuria contra naturam impudicitia autem est quae sit liberis a uiro: unde uir ad stuprum pertinere. Vel etiam potest dici, quod impudicitia pertinet ad quoddam actus circumstantes actum uenerem, sicut sunt oscula, tactus, & alia huiusmodi.

AD SEXTUM dicendum, quod luxuria sumitur ibidem pro quacumque superfluitate, ut glo. ibidem dicitur.

ARTICULVS II.

Utrum fornicatio simplex sit peccatum mortale.

AD SECUNDUM sic proceditur. Vt quod fornicatio simplex non sit peccatum mortale. Etiam quae simul connumerantur, uidentur esse unius rationis: sed fornicatio connumeratur quibusdam, quae non sunt peccata mortalia dicitur

propterea omittitur, & sic de illis non est finem ultimum in delectatione actus tum est ex circumstantia opposita fini, quod ueritatem talis actus. Et reducitur tum ad speciem adulterij, quia in materia ordinatio ipsius in delectationem ut finem. Unde nullam relinquunt peccatum mortale mites luxuriae, quod non ad aliquam aliquam reducatur.

Ad quintum dicitur, quod oscula, strigones aut non sunt peccata, aut sunt uenialia, ut si circumstantiae reducatur ad aliquam delectationem praecipue mollietatis, ut in proposito de his articulis proposito communis sit omnibus peccata mortalia in coniugatis: & sic optime fit actus peccati patet ex dictis. Sed quando impudicitia est & quando non, inferius patet. Nunciatur inter circumstantias actus, compositione ipsius & huiusmodi, ut in responsione ad quendam

In eodem primo articulo in responsione ad quodam dicitur, quod adulterium significat duas delectationes, alteram in genere luxuriae, alteram in genere carnis. Nam luxuria contracta per inuicem adulterium: & similiter inuicem contracta per inuicem coniugis alterius, delectatio ad adulterium proprie coniugis una species, nec oportet quod formale, & quid materiale. Postquam per inuicem, & quod sub duobus generibus uenerem, ut in littera dicitur, & quod inuicem tractatione adulterij inuicem se habet materialiter: quia formale ex parte unius est respectu parte cuius quod est ad finem. Constat autem communiter est delectatio uenerem. Deinde ponitur species luxuriae, ut oportet ad adulterium, & ad luxuriam tractans se habet ad finem, non omnino per accidens se habet ad finem luxuriae procedit inuicem inuicem amore alicuius personae, ut non connumeratur quod adulterio dicitur est, inuicem inuicem idem est in eis iudicium de inuicem actu luxuriae.

Sicut Quasi finis certissimum Aristoteli finem.

In articulo secundo eundem quodam finem quare, dubium ex Marto.

In cor. arti & 12. q. 28. Gloss. inter linearis, ibidem.

maxime a conceptione elongari, quando supergredi eam oportet, uerum tamen nec tunc impediri, sed suscipere se semen aiebatur non impedita. Posset tamen dici, quod intentione authoris hic est, quod peccatum coniugati non constituit speciem luxuriae ex materia. Reduci tamen potest ad sex dictas, & quod peccatum secundum modum innaturalem reducitur ad peccatum contra naturam, iuxta ultima uerba articuli duodecimi istius quaestionis.

Ad secundum dicitur, quod actus matrimonij causans abortum transit in homicidium. Causans uero prolem infectam, aut monstruosam, si peccatum est, in iniustitiam transit, seu impietatem, qua sanguine iunctis debitum exhibemus. Dixi autem si peccatum est, quia in leprosis non est peccatum, & similiter in menstruis innaturalibus. In menstruis autem naturalibus, licet scienter petere peccatum sit propter indispotionem naturae pro tunc ad huiusmodi actum, mortale tamen peccatum non esse satis constat ex ratione Petri de Palude in 2. dist. 4. Sententiarum, quia sci licet accedere ad uxorem genituram prolem infectam, non est ex suo genere malum mortis, alioquin nunquam esset licitum. Quod patet esse falsum in leprosis. Nulla autem ex menstruis naturalibus circumstantia, aut conditio adiungitur aggrauans in infinitum, ergo &c. Similiter actus matrimonij causans transit, quando in propria persona, in odij proprii speciem transit, quando peccatum est. Quod ideo dico, quia si sana, aut sana coniunx non curat periculum infectionis propriae ex contagione propter amorem coniugis, non solum a peccato excusatur, sed si ex charitate facit, meretur. Videmus quotidie nostris temporibus coniuges non se deserere quo ad torum & habitationem, propter tale grande malum & contagiosum, quale est malum uolgariter appellatum Gallicum. Extra quoque de coniugio leproforum, Alexander tertius dicit, quod nulla ex hoc casu exceptio inuenitur a generali precepto debiti coniugalis redendi.

Ad quartum dicitur, quod quia peccatum ex fine transfert actum in speciem illius finis, & non in speciem illius generis, in quo est actus: ideo actus matrimonij deordinatus ex ratione finis appositus, non constituitur in specie luxuriae, nisi finis ille ad luxuriam spectet. Et nisi spectet ad aliquam dictarum sex specierum, semper est ueniale, quantum est ex parte actus. Cum enim quis cognoscit coniugem ob solum uenerem delectationem, ad luxuriam speciem ex fine spectat. Cum cognoscit eam ut fratricidium, aut adulterium committit, ad homicidium, uel adulterium ex fine transit. Similiter cum quis cognoscit uxorem, ita ut si non esset sua, aut si esset alterius, uideretur ea, ad fornicationem in primo, & adulterium in secundo transit. Quando ergo in contemptum Dei utitur matrimonio, in odium Dei similiter transit. Quando autem coniunx in delectatione coniugali peccat & in genere luxuriae: sicut ponens ultimum suum finem in gloria humana, peccat mortaliter peccato inanis glo-

supra occurrit; contra rationem in litera allatam procedentem, multipliciter arguendo & solvendo. Licet, inquit, conclusio sit vera, non tamen sufficienter videatur probata. Primo, quia non probatur efficaciter nisi de fornicatione meretricia, ad quam non unus tantum, nec duo, nec tres, sed indifferenter qui volunt, accedunt.

Secundo, quia non probatur, quod natus concubitus masculi sit peccatum mortale; sed tantum hoc probatur de uago concubitu foemine: quia ubi non est incertum de prole, sicut cum mulier vagatur cum pluribus, ut patet de concubinis regum. Solus ergo vagus concubitus foemine est, qui directe opponitur educationi prolis. Tertio, quia adhuc non probatur, quod omnis simplex fornicatio sit peccatum mortale, sed sola illa, unde proles afficitur, aut dubitatur verisimiliter generanda. Unde statim sequitur, quod non probatur, contra meretricium, ubi non solum est generari, esse peccatum mortale, quia in tali non militat ratio. Quarto, quia non probatur de concubitu, quod sit peccatum mortale, cum talis non sit concubitus vagus, sed determinati ad determinatum, & inter dum ad longum tempus, & cum interpositione filamenti de fide seruanda, de prole educanda, erudienda &c. In tali enim non videtur militare praedicta ratio. Sed resp. ondet, inquit, ad hoc beatus Thomas, quod id quod cadit sub legibus determinatione, indicatur secundum id quod committitur accidit, non secundum id quod in aliquo casu potest accidere. Haec autem solutio est probabilis, si ipse iam probasset fornicationem esse lege prohibitam, quod nondum probatur, sed iuxta naturalem rationem convincere esse peccatum mortale. Et cum ratio ostendat manifeste deficere, iam recurrit ad legem, de qua non fecit adhuc fidem. Quinto, quia si sic, sequeretur quod simplex fornicatio non esset de se mala, sed tantum ratione iniuriae, quae ex ea sequi potest in hoc, quod pater non reddat proli debitam naturam educationem & instructionem. Et ex hoc sequitur primo, quod aliqua simplex fornicatio non est peccatum mortale. Patet consequentia de illa fornicatione, ad quam nulla sequitur iniuria, puta illa ex qua non generatur proles, & illa ex qua generata proles religiose educatur. Et probatur consequentia per similitudinem de iactu lapidis, vel sagittae in loco, in quo facile quis potest laedi. Constat enim quod si quis diligenter prouiso, quod nemo laedatur, ita iactat, non peccat. Licet ergo ex fornicatione nata sit sequi iniuria prolis, si tamen de facto ita prouideatur, quod non sequatur, non erit peccatum. Sequitur secundo, quod fornicatio meretricia est licita, & bona. Et probatur consequentia. Omnis actus conformis legi, rationi recte conformi, cuius actus toti culpae ex eo committitur euenire potest, per aliam legem sufficienter praesumptam, est, actus licitus & bonus: sed lex de meretricibus in caritate habendis est recte rationi conformis: ut patet ex Aug. Tolle meretricem ex Ecclesia, & eam replebis concubinis, & adulteris. Et per aliam legem sufficienter praesumptam est, aut prouideri facilius potest, iniuriae prolis generandae illis aut malis quae oriuntur ex ablatione legis meretricum, nulla potest esse licita, & inculpabilis. Sexto, aut ex ipso aliquid est peccatum mortale, quod ex eo nata est sequi alterius iniuria: aut quia de facto sequitur. Si secundum, tota ratio nulla est: quoniam ex ea non inferitur, quod omnis fornicatio est mortalis, sed ea tantum quam de facto sequitur iniuria prolis. Nec potest dici primum, quia sic omnes negotiationes civiles, actiones fori exterioris, & omnes poene hominum communicationes essent peccata mortalia, quia ex his natae sunt sequi culpae mortales, fraudes, mendacia, perura &c. Sequeretur etiam quod iurare esset peccatum mortale, quia est periculum casus in frequenti iuratione. Ex his

patet, quod ratio Thomae non est sufficiens ad probationem, quod simplex fornicatio est peccatum mortale.

¶ Rursus ibidem Marimus, Non ideo, inquit, omnis fornicatio simplex est peccatum mortale, quia directe committitur contra vitam hominis nascituri, num primo, quia multi sunt qui intendunt generare: tum secundo, quia multi sunt qui intendunt religiose educare prolem ex tali concubitu: tum tertio, quia de mille non inuenitur qui directe, & per se intendat nocumentum prolis: cum quarto, quia lege recta, & conuenienti potest prouideri ne hoc nocumentum, ut in pluribus sequatur.

¶ Demum ad tria dicta in littera respondet singillatim. Primum est, Fornicatio simplex importat inordinationem, quae vergit in nocumentum vitae nascituri. Ad hoc respondet negando hanc propositionem in politia bene instruita, quoniam huiusmodi politia vitae nati sufficienter prouidet. Secundum est, quod fornicatio priuat prolem cura patris, &c. Ad hoc respondet, negando quod fornicatio relictis legibus regulata priuat prolem cura patris, aut equivalenti, & aliis ad eruditionem requisitis, maxime cum huiusmodi proles rara sint respectu natorum ex matrimonio. Tertium est, quod fornicatio, seu vagus concubitus tollet certitudinem prolis. Ad hoc respondet, tum quia potest instrui lex, per quam erit certitudo sufficiens ad educationem prolis: tum quia si mulier illa patris se communicet, erit facilis certitudo: si malis, erit rara proles.

¶ Ad euidenciam horum non oportet noua fundamenta iacere, sed super littera fundamenta hic quidem summarie perfricta. In tertio uero contra Gen. capitulis 122. & 123. extensa tam molem sapientiae naturalis construere. Differentia igitur inter per se, & per accidens, monstrat fornicationem esse peccatum mortale, & soluit omnes difficultates moras. Sume ergo tres propositiones. Prima est, Seminatio humana secundum se ordinatur naturaliter ad generationem, educationem, instructionemque prolis. Haec facile patet ex natura feminis, & prolis necessitate secundum corpus, & secundum animam. Secunda est, quod omnis seminatio humana ad hoc, quod sit secundum rectam rationem, oportet quod habeat secundum se dictum ordinem, scilicet ad generationem, educationem, & instructionem prolis. Ita etiam patet ex eo, quod actus naturales cum uoluntarie exercentur, oportet quod ordinentur ad finem suum naturalem, alioquin abutimur naturalibus. Explicatur autem ly secundum se, propter concubitum cum vxore uetula, qui sine culpa est, licet ab hoc ordine deficiat: quia deficit per accidens, & non per se, ab ordine. Seminatio namque fit in loco naturali, unde nata est sequi generatio, &c. sed per accidens, scilicet ex conditione istius personae est, quod non peccat sequi generatio. Bonitas enim specifica moralis in actibus naturalibus attenditur secundum id quod est per se, & non secundum ea quae sunt per accidens. Tertia est, Omnis seminatio naturalis carens ordine dicto, est deformis deformitate priuationis debiti ordinis ad finem naturalem finem. Ista euidenter patet: & ex hoc patet, quod omnis huiusmodi seminatio non solum est mortaliter mala, sed est sic mala, quod est mala moraliter ex propria ratione: quoniam cum hic sint tres ordine quodam se habentes fines naturales seminationis humanae, scilicet generatio, educatio, & instructio, & cuiuslibet horum bonorum priuatio sit secundum se mortale peccatum (nam instructio tantum bonum est prolis, & adeo debitum, ut priuare prolem illa proculdubio notabiliter damnificet illam, & sic de aliis) consequens est, ut in seminatione humana priuatio ordinis ad quodecumque horum trium constiuitur ex propria ratione mortale.

¶ Demum ad tria dicta in littera respondet singillatim. Primum est, Fornicatio simplex importat inordinationem, quae vergit in nocumentum vitae nascituri. Ad hoc respondet negando hanc propositionem in politia bene instruita, quoniam huiusmodi politia vitae nati sufficienter prouidet. Secundum est, quod fornicatio priuat prolem cura patris, &c. Ad hoc respondet, negando quod fornicatio relictis legibus regulata priuat prolem cura patris, aut equivalenti, & aliis ad eruditionem requisitis, maxime cum huiusmodi proles rara sint respectu natorum ex matrimonio. Tertium est, quod fornicatio, seu vagus concubitus tollet certitudinem prolis. Ad hoc respondet, tum quia potest instrui lex, per quam erit certitudo sufficiens ad educationem prolis: tum quia si mulier illa patris se communicet, erit facilis certitudo: si malis, erit rara proles.

¶ Ad euidenciam horum non oportet noua fundamenta iacere, sed super littera fundamenta hic quidem summarie perfricta. In tertio uero contra Gen. capitulis 122. & 123. extensa tam molem sapientiae naturalis construere. Differentia igitur inter per se, & per accidens, monstrat fornicationem esse peccatum mortale, & soluit omnes difficultates moras. Sume ergo tres propositiones. Prima est, Seminatio humana secundum se ordinatur naturaliter ad generationem, educationem, instructionemque prolis. Haec facile patet ex natura feminis, & prolis necessitate secundum corpus, & secundum animam. Secunda est, quod omnis seminatio humana ad hoc, quod sit secundum rectam rationem, oportet quod habeat secundum se dictum ordinem, scilicet ad generationem, educationem, & instructionem prolis. Ita etiam patet ex eo, quod actus naturales cum uoluntarie exercentur, oportet quod ordinentur ad finem suum naturalem, alioquin abutimur naturalibus. Explicatur autem ly secundum se, propter concubitum cum vxore uetula, qui sine culpa est, licet ab hoc ordine deficiat: quia deficit per accidens, & non per se, ab ordine. Seminatio namque fit in loco naturali, unde nata est sequi generatio, &c. sed per accidens, scilicet ex conditione istius personae est, quod non peccat sequi generatio. Bonitas enim specifica moralis in actibus naturalibus attenditur secundum id quod est per se, & non secundum ea quae sunt per accidens. Tertia est, Omnis seminatio naturalis carens ordine dicto, est deformis deformitate priuationis debiti ordinis ad finem naturalem finem. Ista euidenter patet: & ex hoc patet, quod omnis huiusmodi seminatio non solum est mortaliter mala, sed est sic mala, quod est mala moraliter ex propria ratione: quoniam cum hic sint tres ordine quodam se habentes fines naturales seminationis humanae, scilicet generatio, educatio, & instructio, & cuiuslibet horum bonorum priuatio sit secundum se mortale peccatum (nam instructio tantum bonum est prolis, & adeo debitum, ut priuare prolem illa proculdubio notabiliter damnificet illam, & sic de aliis) consequens est, ut in seminatione humana priuatio ordinis ad quodecumque horum trium constiuitur ex propria ratione mortale.

negando quod fornicatio relictis legibus regulata priuat prolem cura patris, aut equivalenti, & aliis ad eruditionem requisitis, maxime cum huiusmodi proles rara sint respectu natorum ex matrimonio. Tertium est, quod fornicatio, seu vagus concubitus tollet certitudinem prolis. Ad hoc respondet, tum quia potest instrui lex, per quam erit certitudo sufficiens ad educationem prolis: tum quia si mulier illa patris se communicet, erit facilis certitudo: si malis, erit rara proles.

¶ Ad euidenciam horum non oportet noua fundamenta iacere, sed super littera fundamenta hic quidem summarie perfricta. In tertio uero contra Gen. capitulis 122. & 123. extensa tam molem sapientiae naturalis construere. Differentia igitur inter per se, & per accidens, monstrat fornicationem esse peccatum mortale, & soluit omnes difficultates moras. Sume ergo tres propositiones. Prima est, Seminatio humana secundum se ordinatur naturaliter ad generationem, educationem, instructionemque prolis. Haec facile patet ex natura feminis, & prolis necessitate secundum corpus, & secundum animam. Secunda est, quod omnis seminatio humana ad hoc, quod sit secundum rectam rationem, oportet quod habeat secundum se dictum ordinem, scilicet ad generationem, educationem, & instructionem prolis. Ita etiam patet ex eo, quod actus naturales cum uoluntarie exercentur, oportet quod ordinentur ad finem suum naturalem, alioquin abutimur naturalibus. Explicatur autem ly secundum se, propter concubitum cum vxore uetula, qui sine culpa est, licet ab hoc ordine deficiat: quia deficit per accidens, & non per se, ab ordine. Seminatio namque fit in loco naturali, unde nata est sequi generatio, &c. sed per accidens, scilicet ex conditione istius personae est, quod non peccat sequi generatio. Bonitas enim specifica moralis in actibus naturalibus attenditur secundum id quod est per se, & non secundum ea quae sunt per accidens. Tertia est, Omnis seminatio naturalis carens ordine dicto, est deformis deformitate priuationis debiti ordinis ad finem naturalem finem. Ista euidenter patet: & ex hoc patet, quod omnis huiusmodi seminatio non solum est mortaliter mala, sed est sic mala, quod est mala moraliter ex propria ratione: quoniam cum hic sint tres ordine quodam se habentes fines naturales seminationis humanae, scilicet generatio, educatio, & instructio, & cuiuslibet horum bonorum priuatio sit secundum se mortale peccatum (nam instructio tantum bonum est prolis, & adeo debitum, ut priuare prolem illa proculdubio notabiliter damnificet illam, & sic de aliis) consequens est, ut in seminatione humana priuatio ordinis ad quodecumque horum trium constiuitur ex propria ratione mortale.

Secunda Secundae S. Tho. ZZ 5 tale

Ambr. supra illum locum Pauli 10. 5.

talē peccatum, ut pote naturalem delectationem notabili malo offendens. Sub his autem propositionibus claris, & evidentibus subiungendum est, quod fornicatio simplex est concubitus priuatus naturali ordine ad naturalem educationem, & instructionem prolis. Et sic patebit conclusio, scilicet, quod fornicatio simplex secundum naturalem ius, est peccatum mortale. Manifestatur autem hæc subsumpta de fornicatione propositio. Concubitus inter personas non naturali vinculo conuenientes ad educationem & instructionem prolis, caret naturali ordine ad educationem & instructionem prolis. Dixitio maiore, non naturali vinculo deuinctas, ut explicetur id quod subintellegendum est per se. Nam quod prouidetur proli de educatione & instructione, potest contingere dupliciter, scilicet per se, & per accidens. Per se quidem prouidetur, quando extrema feminatiois, hoc est, pater & mater conueniunt cum naturali ordine ad educationem & instructionem. Tunc autem tantum cum naturali ordine ad hæc conueniunt, quando conueniunt cum naturali vinculo ad hæc: quoniam naturalis ordo ad hæc non est sine naturali vinculo utriusque ad illa, ut patet in animalibus egentibus utroque parente ad educationem. Naturale autem vinculum non ianatur in simplici fornicatione, quæ includit oppositum, quia est soluti ad solutam. Alio modo per accidens, scilicet ex aliquo accidentali vinculo, vel ordine, puta, si mater sit diues, & habens prudentes instructores, & promittat prouidere proli de omnibus. Hoc enim per accidens conuenit tali seminatioi. Per se enim talis concubitus caret ordine ad educationem & instructionem, quia caret naturali ordine ad hæc. Nec per accidens datur sibi naturalis ordo, sed annectitur ordo accidentalis ex conditione personæ talis. Et sic restat seminatio deordinata ordine naturali ad educationem & instructionem. Ac per hoc, ut ostensum est, omnis fornicatio simplex ex propria ratione est peccatum mortale. Nec obstat vox Durandi in 33. distin. quarti Sententiarum, dicentis, quod non intelligo hoc, quoniam naturale ius nihil notat, nihilque dicit de morte aeterna, a qua peccatum dicitur mortale: quoniam est naturalis ratio non notat mortem aeternam, quæ est poena peccati mortalis, & a qua uocabulum hoc sumptum uidentur, nouit tamen peccata, quæ sunt contra bonum humanæ generationis, educationis, instructionis, & uiuersaliter dilectionis, quæ sunt secundum se digna morte aeterna, quamuis non intellexerint relationem ad poenam aeternam ignorantia. naturalis ratio nouit homicidium, sodomiam, & huiusmodi, esse peccata illa quæ illustrant a Deo uocamus mortalia, ita nouit simplicem fornicationem esse peccatum, quod nos uocamus mortale.

¶ Ad primam ergo obiectionem Marini in oppositum scilicet, quod non probat ratio litera, nisi de concubitu meretricio, respondeatur, quod probat uisum fieri de concubitu meretricio, quia in omni solutorum concubitu debet dari educationem, & instructionem. Et per hoc patet responsio ad rationem non fundatam super incertitudine proli.

¶ **¶ Præter.** Sicut * Aug. dicit in li. de bon. coniug. Quod est cibus ad salutem corporis, hoc est concubitus ab salutē generis: sed non oīs inordinatus usus ciborum est peccatum mortale. ergo oīs inordinatus concubitus: quod maxime uis de fornicatione simplici, quæ minima est inter species enumeratas.

¶ Sed contra est, quod dicitur Tob. 4. Attende tibi ab oī fornicatione, & præter uxorem tuam nunquam patiaris crimen scire: crimen autem importat peccatum mortale. ergo fornicatio, & oīs concubitus quæ est præter uxorem, est peccatum mortale.

¶ **¶ Pr.** Nihil excludit a regno Dei, nisi peccatum mortale: fornicatio autem excludit, ut patet per Apostolum ad Gal. 5. ubi præmissa fornicatione, & quibusdam aliis uitiis subdit, quod qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. ergo fornicatio simplex est peccatum mortale.

¶ **¶ Præter.** In * Decretis dicitur 22. q. 1. Nosse debent talem de periurio poenitentiam imponi debere, qualem de adulterio, & de homicidio spōte commissio, & de cæteris criminalibus uitiis. ergo fornicatio simplex est peccatum criminale, seu mortale.

RESPON. Dicendum, quod absque omni dubio tenendum est, quod fornicatio simplex sit peccatum mortale, non obstante, quod Deut. 23. super illud,

Non erit meretrix, & c. dicitur quod eas prohibet accedere, quæ dicitur uenialis turpitudine. Non dicitur uenialis, sed uenialis, quod est propriū meretricis. Ad huiusmodi euidentiā considerandi est, quod peccatum mortale est oīs peccatum quod committitur directē contra uoluntatem hominis. Fornicatio autem simplex importat inordinationem, & uergit in nocuum uitiū uitiū, quod est tali concubitu nasciturus. Videmus. n. in oībus animalibus, in quibus ad educationem prolis requiritur cura maris, & femine, quod in eis non est uagus concubitus, sed maris ad certam feminam, uel plures, sicut patet in omnibus animalibus. Secus autem in animalibus, in quibus sola terra sufficit ad educationem fetus, quibus est uagus concubitus, ut patet in canibus, & huiusmodi animalibus. Manifestum est autem, quod ad educationem hominis non solum requiritur cura matris, a qua nutritur, sed multo magis cura patris, a quo est instruendus, & defendendus, & in bonis tā interioribus, quam exterioribus promouendus. Ergo contra naturam hominis est, quod utatur uago concubitu: sed oportet, quod sit maris ad determinatam feminam, cui qua permaneat non modicum tempus, sed diu, uel et per totam uitā. Et inde est, quod natura

dir, sed si quod est per se esse optimum, ut dicitur, quod dicitur non probat fornicationem esse mortalem: quoniam tam optime probatur esse mortalem, & oppositum concubuum fieri mortalem, quod est esse legem positam, ex qua patet inuenire iste actus ordinari.

¶ **¶ Ad** quintam negatur sequela scilicet, fornicatio simplex non est de se mala, sed tantummodo quæ ex ea sequi potest. Nam ipsa est de se bona, quæ ex se sequi potest. Nam ipsa est de se bona, quæ ex se sequi potest. Nam ipsa est de se bona, quæ ex se sequi potest.

¶ **¶ Ad** sextam negatur sequela scilicet, fornicatio simplex non est de se mala, sed tantummodo quæ ex ea sequi potest. Nam ipsa est de se bona, quæ ex se sequi potest.

¶ **¶ Ad** septimam negatur sequela scilicet, fornicatio simplex non est de se mala, sed tantummodo quæ ex ea sequi potest. Nam ipsa est de se bona, quæ ex se sequi potest.

¶ **¶ Ad** octavam negatur sequela scilicet, fornicatio simplex non est de se mala, sed tantummodo quæ ex ea sequi potest. Nam ipsa est de se bona, quæ ex se sequi potest.

¶ **¶ Ad** nonam negatur sequela scilicet, fornicatio simplex non est de se mala, sed tantummodo quæ ex ea sequi potest. Nam ipsa est de se bona, quæ ex se sequi potest.

¶ **¶ Ad** decimam negatur sequela scilicet, fornicatio simplex non est de se mala, sed tantummodo quæ ex ea sequi potest. Nam ipsa est de se bona, quæ ex se sequi potest.

¶ **¶ Ad** undecimam negatur sequela scilicet, fornicatio simplex non est de se mala, sed tantummodo quæ ex ea sequi potest. Nam ipsa est de se bona, quæ ex se sequi potest.

¶ **¶ Ad** duodecimam negatur sequela scilicet, fornicatio simplex non est de se mala, sed tantummodo quæ ex ea sequi potest. Nam ipsa est de se bona, quæ ex se sequi potest.

Cap. 16. in prin. co. 6.

22. q. 1. cap. Prædicandū in medio.

plen per aliam legem. Dicitur primo, q sequela nihil ualet: q non iniusticia consequens fornicationem, sed priuatio iustitias ad illius rationem, reddat fornicationem illicitam, vt patet ex dictis. Et propterea nulla humana lex potest a simplici fornicatione tol- lere culpam. Dicitur secundo, quod nulla lex recta concedit

coitum meretricium, sed permitteudu staturis, & hoc est, quod aug. dicit. Ex hoc autem quod fornicatio simplex flammur p- mittenda ad vitandu maiora mala, non se- quitur, quod talis con- cubitus sit conformis recte legi, sed quod sit impunitus ab ali- qua recta lege, cum quo fiat, quod ab ali- qua alia superiore le- ge superetur.

Ad sextum dicitur, quod neutro modo in proposito dicitur fornicatio peccatum mortale, sed tertio modo, scilicet, ex eo quod in se continet deordinationem a na- turali, & debito fine, quod est continere in se iniuriam humane uitae, ut patet etiam si nihil aliud sequatur. Et propterea omnia, quae subdit, uana sunt ad propositum, & ratio licet suffi- cients solidaque sub- sistit.

Ad nuntius obiecia a Martino contra hoc, quod fornicatio sim- plex ideo est mor- tale peccatum, quia est directe, & per se contra humanam ui- tam, respondendo, di- citur ad primum, q licet multi fornican- tes sint, qui non inten- dunt generare, ipse tñ coeubitus ad generationem per se ordinatur. Vnde personarum talium intentio est per accidens ad intentionem ipsius actus se- cundum se spectando: intendit enim natura seminationem propter generationem.

Ad secundum dicitur, q intentio educandi prolem religiose in fornicatis est per accidens. Oportet enim intentionem esse per se ex naturali ordine, & vinculo. Ad tertium dicitur similiter, q non loquitur de intentione hominis, qui fornicatur, seu ex parte operantis, sed de intentione ex parte actus fornicationis, qui per se ordinatur ad generatione proli, & non ad debitam educationem, & instructionem in coitu fornicario. Et propterea patet esse contra vitam humanam, non propter uitere uiuentibus esse esse, sed ut uitae educationem, & in- structionem sub se comprehendat.

Ad quartum dicitur, quod nulla creata lege potest fieri, ut fornicata seminatio non habeat hanc deformitatem, & priuatione: quia uis pos sit forte lege priuata, puta, mulieris, aut uiri poten- tis: aut publica, in aliqua ciuitate prouideri, quod nocumen- tum quod deordinatio illa afferit, non sequatur in prole, ordinan- do de educatione, & instructione. Sed quoniam nihil horum aufer- ta fornicatione, quin ipsa sit habens talem deordinationem, ex qua est peccatum & culpa: ideo nihil horum obstat, quin sit peccatum mortale. Ita enim se habet huiusmodi prouisio ad con- cubitum naturalem deordinatum a suo fine, sicut se haberet simili- lis prouisio ad intentionem mentalem deordinatam alicuius de- firando, vel de non educando, aut instruendo filii. Nam sicut ex parte operantis cum quis intendit furari, aut non educare, aut no instruire filium, & re publica, aut alter parens prouidet ne exeat in actum furari, aut ut puer educetur & instruat, non propterea uoluitur peccatum illius, sed prouidet ne exterius nocumen- tum sequatur: ita ex parte ipsius operis ipse coitus solutorum tendit ad malum, carens naturali ac debito ordine ad debitum

A bonum educationis, & instructionis. Et per hoc, quod prouidetur ne producat fructum nocuenti proli, educando aliter, & instruendo prolem, non tollitur quin coitus ille sit in se deor- dinatus ad peccatum, sed prouidet ne noceat proli. Et si bene inspiciatur huiusmodi prouisio siue fiat per legem alicubi, siue

per priuam perso- nam, attestatur quod fornicarius concu- bitus, est in se inor- dinatus. Nam si deordinatus non esse- set, non oporteret huiusmodi prouisio- nes adinuenire, ut proles sine nocumen- to euadat. Ad demum datas responsones ad tria dicta auctoris in li- tera, dicitur quod illi dicto, Fornica- tio importat nocu- mentum nasciturae proli, non satisficit, dicendo, quod non est verum in politica bene ordinata, tum quia quantumcum- que politica aliqua tolleretur nocumenta in prole, non posset tamen tollere quin coitus ipse solutorum in seipso esset priuatus naturali ordine ad bonum debitum proli: & ita licet politia tolleretur, quod fornicatio non infere- ret actu nocumen- tum proli, numquam tamen tolleretur quin ipsa in se non contin- eat nocumentum proli, quod auctor dicit: & sic fiat dictum auctoris soluti- dum. Et licet hoc sufficientissime suffi- ciat, ad plenitudi- nem tamen doctrinae dicitur quoque, quod

quia nulla politia est melior politica Christi, quam in Ecclesia statuit, & in hac fornicatio est nocua proli, ergo. Dicitur quo- que, quod lex quae tolleretur huiusmodi nocumen- tum ne sequeretur in prolem, attestaretur quod coitus ipse esset nocuus proli. Nam ideo non prouideretur seminationi matrimoniali, & prouideretur fornicariae, quia illa non est nocua proli, & ista sic: & ideo isti afferunt remedium. Dicitur quoque, quod or- do prouisionis proli ex lege esset accidentalis, non naturalis. Coitus autem debet iudicari reclus, uel non reclus moraliter ex ordine, uel deordinatione naturali non accidentali, ut saepe dictum est.

Dicitur quoque, quod politia ista, ut experientia magistra re- rum testatur, est de nunquam, aut ualde raro contingentibus in humano genere, in quo tam late diffusa est fornicatio. Actus autem morales non sunt ex raro contingentibus excusandi: & per hac eadem omnino patet, quod secundum dictum, scilicet, Fornicatio priuat prolem cura parentis, fiat solidum, & q prouisio legis nihil excusat peccatum, &c. ut primo modo diximus. Tertium autem dictum scilicet, Fornicatio tollit certitudinem proli, non excluditur per hoc, quod potest fieri lex prouidens de certitudine sufficiente ad educationem proli, tum qa pater in humano genere sollicitus naturaliter est non de qualicun- que certitudine, sed de certitudine excludente alienum concubi- tum cum illa muliere. Coitus autem solutorum non ponit per se uinculum excludens alienum concubitus, nec oppositum potest facere lex quin implicet duo contradictoria, tum quia hoc etiam esset per accidens, & non ex natura concubitus. si- militer nou excluditur per hoc, quod si mulier paucis se com- municat, facilius est certitudo, si multis, rara est proles: tum quia primum est falsum, quod facilius sit certitudo in paucis: immo coniugatae, cum altero tamen coeuntes, nesciunt an uiri, an adulteri sit filius, ut ipse testatur: tum quia mas est

quia nulla politia est melior politica Christi, quam in Ecclesia statuit, & in hac fornicatio est nocua proli, ergo. Dicitur quo- que, quod lex quae tolleretur huiusmodi nocumen- tum ne sequeretur in prolem, attestaretur quod coitus ipse esset nocuus proli. Nam ideo non prouideretur seminationi matrimoniali, & prouideretur fornicariae, quia illa non est nocua proli, & ista sic: & ideo isti afferunt remedium. Dicitur quoque, quod or- do prouisionis proli ex lege esset accidentalis, non naturalis. Coitus autem debet iudicari reclus, uel non reclus moraliter ex ordine, uel deordinatione naturali non accidentali, ut saepe dictum est.

Dicitur quoque, quod politia ista, ut experientia magistra re- rum testatur, est de nunquam, aut ualde raro contingentibus in humano genere, in quo tam late diffusa est fornicatio. Actus autem morales non sunt ex raro contingentibus excusandi: & per hac eadem omnino patet, quod secundum dictum, scilicet, Fornicatio priuat prolem cura parentis, fiat solidum, & q prouisio legis nihil excusat peccatum, &c. ut primo modo diximus. Tertium autem dictum scilicet, Fornicatio tollit certitudinem proli, non excluditur per hoc, quod potest fieri lex prouidens de certitudine sufficiente ad educationem proli, tum qa pater in humano genere sollicitus naturaliter est non de qualicun- que certitudine, sed de certitudine excludente alienum concubi- tum cum illa muliere. Coitus autem solutorum non ponit per se uinculum excludens alienum concubitus, nec oppositum potest facere lex quin implicet duo contradictoria, tum quia hoc etiam esset per accidens, & non ex natura concubitus. si- militer nou excluditur per hoc, quod si mulier paucis se com- municat, facilius est certitudo, si multis, rara est proles: tum quia primum est falsum, quod facilius sit certitudo in paucis: immo coniugatae, cum altero tamen coeuntes, nesciunt an uiri, an adulteri sit filius, ut ipse testatur: tum quia mas est

Secunda Secundae S. Tho. 224 natura-

1. 2. q. 107. artic. 4. ad 3.

D. A.

Lib. 3. cap. 8 non multa a prin. 10. 1.

caris secundum communem cursum: quoniam si cum ista admisione fiat quod simplex fornicatio est de se peccatum mortale, multo magis fiat sine ista admisione. Unde amplectenda erat illa responsio, etiam si historia aliter exponi possit, quam non est presentis negotij discutere, cum etiam diuersitas literarum certitudini obstat videtur.

ARTICVLVS III.

Utrum fornicatio sit grauissimum peccatum.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod fornicatio sit grauissimum peccatum. Tanto enim videtur peccatum grauius, quanto ex maiore libidine procedit: sed maxima libido est in fornicatione. dicitur enim in glo. 1. ad Corinth. 7. quod ardor libidinis in luxuria est maximus. ergo videtur quod fornicatio sit grauissimum peccatum.

¶ 2 Præter. Tanto aliquis magis peccat, quanto in rem libi magis coniuuetur delinquit, sicut grauius peccat qui percutit patrem, quam qui percutit extraneum: sed sicut dicitur 1. Corinth. 6. Qui fornicatur, in corpus suum peccat, quod est homini coniunctissimum. ergo videtur, quod fornicatio sit grauissimum peccatum.

¶ 3 Præterea. Quanto aliquod bonum est maius, tanto peccatum quod contra illud committitur, videtur esse grauius: sed peccatum fornicationis videtur esse contra bonum totius humani generis, ut patet ex * prædictis: est

tamen non esse causa per actum fornicarium, ex hoc habetur intentum. s. q. hoc quod est agere contra bonum hominis nascitur, non est in se malum, nec dat actui fornicario grauitatem, sed contra. Nam cum quis sine actu fornicario, vel alio actu culpabili agit contra vitam hominis nascitur, tunc non infert culpabili

liter nocumentum: si autem mediante fornicario actu, tunc infert culpabiliter. ergo nocumentum culpabilitatem recipit ab actu, & non e contra. ergo furtum per se, & ex intentione, est in nocumentum proximi: fornicatio non est per se, & ex intentione contra vitam hominis. ergo &c. Sexto, Furtum nominat actuali damni proximi, cum quo non fiat vitilitas proximi: fornicatio non dicit actuali damnum proli, cum qua fiat vitilitas, scilicet nutritio & educatio proli debita conueniens. ergo &c. Septimo, Furtum nihil penitus includit vitilitatis circa proximum: simplex fornicatio quotiens ponit nocumeta hominis nascitur in educatione, ponit bonum eius in esse. ergo &c. Octauo, Fornicatio simplex non est contra vitam hominis nascitur, nec aufer per se ex intentione ea quæ ad conseruandam, & meliorandam vitam spectant, nec intendit per se aliquid, ad quod huiusmodi ablatio necessario sequatur. ergo ratio authoris non uidetur.

SED CONTRA est, quod * Greg. dicit, quod peccata carnalia sunt minoris culpæ, quam peccata spiritalia.

RESPON. Dicendum, quod grauitas alicuius peccati potest attendi dupliciter. Vno modo, secundum se: alio modo, secundum accidens. Secundum se quid attenditur grauitas peccati ex ratione suæ speciei, quæ consideratur secundum bonum cui peccatum opponitur: fornicatio autem est contra bonum hominis nascitur: & ideo est grauius peccatum fm speciem suam peccatis quæ sunt contra bona exteriora, sicut est furtum, & alia huiusmodi. Minus est autem peccatis quæ sunt directe contra Deum, & peccato quod est contra vitam hominis iam nati, sicut est homicidium.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod libido quæ aggrauat peccatum, est quæ consistit in inclinatione volutatis. Libido autem quæ est in appetitu sensitiuo, diminuit peccatum: quia quæto aliquis ex maiori peccat per se aliquid, ad quod huiusmodi ablatio necessario sequatur. ergo ratio authoris non uidetur.

¶ Ad primum horum negatur sequela. Grauitas namque maior peccati non attenditur penes expressionem in decalogo, ut patet ex eo, quod sodomia est grauius peccatum quam furtum, & tamen non est expressa in decalogo, furtum autem est expressum.

¶ Ad secundum negatur secunda pars antecedentis: quoniam qui fornicatur, sicut certum & determinatum semen emittit, ita certa & determinata proli iniuriatur. Et cum contra hoc arguitur, quia si iniuriatur proli, vel quia &c. respondetur quod nullo illorum modorum, sed quarto modo, scilicet, quia est actus ueneris priuato debito ordine ad bonum proli. Talis autem actus est actus fornicationis, & non est actus iniustitiæ distinctus ab actu fornicationis, ut patet.

¶ Ad tertium dicitur, quod maior non est uera, nisi adiungatur ly eodem modo, ita quod dicatur, Quicquid dat alicui grauitatem culpæ, illud eodem modo, seu sub eadem ratione inuenitur in quocunque alio quod dat grauitatem culpæ illi: sed tunc minor est falsæ. Esse enim contra uitam hominis nascitur, ut stat sub deordinata ratione, dat grauitatem culpæ, fornicationi, & cuiusque alteri in quo sic reperitur: sed non sic reperitur in calibatu, in quo etiam inuenitur per accidens, quoniam per se calibatus tendit ad cogitandum quæ Domini sunt.

¶ Ad quartum dicitur, quod fornicator ut sic, infert nocumentum proli in quantum in se est, & teneur non esse causa, quia refertur ad non exercendum actum deordinatum tali priuatione. Responsio autem quæ ibi recitatur, potest reduci ad bonum sensum nunc dictum, & impugnatio nihil ualet. Aduertendum namque est quod bonum, & mala tam nature, quam fortune, non faciunt differentiam actuum, & habituum moralium, nisi præintelligantur ingredi ordinem moralium. Ordo autem moralium ex habitudine ad rationem statuunt: ita quod huiusmodi bonum, uel malum, prout conforme rationi, relictum actum appetitus tam elicium, quam imperatum: ut difforme autem, reddit ipsum malum. Malum ergo humane uitæ potest esse obiectum, & conforme, & difforme rationi: & ideo secundum se nec bonum, nec malum reddit actum

lib. 33. Moral. cap. 11. parum ante medium.

Super Quæstionibus centosimaquinguesimequarta Articulus tertium.

In art. 3. eiusdem 14. q. dubium occurrit ex Martino ibidem in q. 4. circa conclusionem. Fornicatio est peccatum grauius furto, &c. & illius rationem. s. quia est contra bonum hominis nascitur. Arguit ergo contra. Primo, Furtum est expressius contra præceptum Dei datum Moyse, quam fornicatio simplex. ergo. Antecedens probatur, quia furtum expresse continetur in decalogo: fornicatio autem simplex non nisi per viam sequela, si continetur inter illa. Secundo, Qui furatur, facit iniuriam certo & determinato proximo, & reipublice, turbando pacificum statum eius: sed qui fornicatur, nulli determinato proximo facit iniuriam. ergo. Probatur minor, quia si sic, hoc maxime est, ut dicit Thom. quia facit iniuriam homini nascitur: sed hoc non, quia si facit illi iniuriam fornicando, uel hoc facit quia non generat, vel quia non nutrit, uel educat, uel quia illegitimat: sed non primum, ut patet: nec tertium, quia hoc non spectat ad vitam hominis: nec secundum, quia isti actus non sunt actus fornicationis, sed iniustitiæ a quolibet actu fornicationis distincti. Tertio, Quicquid dat alicui actui grauitatem culpæ, illud dat grauitatem culpæ cuiusque actui in quo reperitur: sed esse contra uitam hominis nascitur, non dat calibatu quancunque grauitatem culpæ, in quo tamen per se, & ex intentione reperitur. ergo non dat actui fornicario, in quo est reperitur, non tamen per se, nec ex intentione. Quarto, Iuppósito quod fornicatio inferat nocumentum uitæ homini nascitur, arguitur. Fornicatio non teneur non esse causa huiusmodi nocumenti: fur teneur non esse causa nocumenti. ergo. Si dicatur, quod licet non teneatur non esse causa illius nocumenti, teneatur